

KORRALDUS

Keskkonnaloa väljastamise korralduse eelnõu

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõueseaduse § 48, § 66 lg 1 punkti 4, § 66 lg 2 punkti 2, § 67 lõiked 1 ja 4, veeseaduse § 187 p 6 ja § 191 lg 1, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 41 lõike 1 p 1 ja 4, haldusmenetluse seaduse § 61 lõike 1 ning tuginedes OÜ TorfEst 25.01.2024 taotlusele nr T-KL/1021809-2, **otsustab** Keskkonnaamet:

1.1 Anda OÜ-le TorfEst (registrikood 14613806, aadress Pärnu maakond, Pärnu linn, Pärnu linn, Pirni tn 24a, 80039) keskkonnaluba nr KL-523450 Lavassaare turbamaardlas Nurme IV turbatootmisalal alljärgnevaks:

- maavara kaevandamine
- vee erikasutuseks

1.2. Määrata keskkonnaloale nr KL-523450 Maavara kaevandamine täiendavad kõrvaltingimused vormil M1:

1.3. Keskkonnaloale kantavad veeloa tingimused:

1.3.1. Kehtestada keskkonnaloa vormile V4 kantud väljalasukude PM027, PM028, PM029 ja PM030 kaudu suublasse juhitava turbatootmisala sademevee piirmäärad: biokeemiline hapnikutarve (BHT7)-15 mg/l, heljuvaine-40 mg/l, naftasaadused-5 mg/l, üldfosfor-1 mg/l ja üldlämmastik-45 mg/l;

1.3.2. Kehtestada keskkonnaloal väljalaskude seire nõuded (V4 ja V7) ning meetmed, mis aitavad vähendada vee erikasutuse mõju ja nende täitmise tähtajad (V16) ja nõuded teabe esitamiseks loa andjale (V17);

1.4. Avalikustada OÜ TorfEst keskkonnaloa KL-523450 andmine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Keskkonnaluba nr KL-523450 on kättesaadav Keskkonnaotsuste infosüsteemis <https://kotkas.envir.ee>.

2. ASJAOLUD

2.1. Keskkonnaloa taotluse ülevaatamine

OÜ TorfEst (registrikood 14613806, aadress Pärnu maakond, Pärnu linn, Pärnu linn, Pirni tn

24a, 80039) esitas 28.03.2019 Keskkonnaametile taotluse Nurme IV turbatootmisala maavara kaevandamise keskkonnaloa saamiseks (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis, edaspidi DHS, 28.03.2019 nr 12-2/19/287 all).

Nurme IV turbatootmisala asub Pärnu maakonnas Tori vallas Nurme külas Eesti Vabariigile kuuluval kinnistul Halinga metskond 185 (tunnus 80901:001:0633); riigivara valitseja on Kliimaministeerium ja volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus. RMK on andnud kinnistu kasutamiseks tähtajatu lepingu alusel Audru Tuulepark OÜ-le (elektripaigaldise, 110 kV õhuliini rajamiseks).

Nurme IV turbatootmisala mäeeraldis hõlmab osaliselt Lavassaare turbamaardla lõunaosa aktiivseid varuplokke 46, 47, 98 ja 99. Mäeeraldisel pindala on 227,32 ha ja teenindusmaa pindala 430,09 ha.

Taotletava Nurme IV turbatootmisala mäeeraldisega hõlmatavate varuplokkide kogused on järgmised:

- 46 plokk 0201 - hästilagunenud turvas aT - aktiivne tarbevaru 887.77 tuh t
- 47 plokk 0202 - vähelagunenud turvas aT - aktiivne tarbevaru 258.17 tuh t
- 98 plokk 0201 - hästilagunenud turvas aT - aktiivne tarbevaru 350.52 tuh t
- 99 plokk 0202 - vähelagunenud turvas aT - aktiivne tarbevaru 193.90 tuh t

Kokku on hästilagunenud turba aktiivne tarbevaru 1238,29 tuh t ja kaevandatav varu 1192,29 tuh t ning vähelagunenud turba aktiivne tarbevaru 452,07 tuh t ja kaevandatav varu 452,07 tuh t.

Nurme IV turbatootmisala mäeeraldisel viidi 2008. a. läbi geoloogiline uuring ning koostati Lavassaare turbamaardla Nurme kasvuturba tootmisala laienduse geoloogilise uuringu aruanne (Varu arvutus seisuga 01.11.2009), EGF nr 8152, mille alusel on registrisse kantud taotletava mäeeraldisega hõlmatavad vähe- ja hästilagunenud turba aktiivse tarbevaru plokid 47 ja 46 aT ning 99 ja 98 aT. Aktiivse tarbevaru plokid on kinnitatud Keskkonnaministeeriumi 23.12.2009 käskkirjaga nr 2653.

Mäeeraldis piirneb põhjast Elbu turbaraba 2 (katastritunnus 73001:001:0808) katastriüksusega, lõunast Audru metskond 84 (katastritunnus 15904:001:0374) katastriüksusega, läänest Audru metskond 160 (15904:001:0394), Liinametsa (katastritunnus 16001:001:0026), Audru metskond 163 (katastritunnus 15904:001:0395) ja Anti (katastritunnus 15904:001:0383) katastriüksustega ning idast Nurme raba (katastritunnus 73001:001:0200) katastriüksusega. Mäeeraldisest põhjas asub Elbu IV turbaraba (KMIN-033) ja idas Nurme turbatootmisala.

Taotletava mäeeraldisel teenindusmaad läbib põhja-lõuna suunaliselt Ullaste peakraav (Eesti Looduse infosüsteemi (edaspidi EELIS) kood VEE1123100, veekaitsevöönd 10 m). Ullaste peakraav kuulub kesk- ja alamjooksul riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetellu, turbatootmisala läbiv osa ei ole maaparandussüsteemi osa.

Taotletava Nurme IV turbatootmisala mäeeraldis kattub mitme III kaitsekategooriasse kuuluva linnuliigi leiukohaga: sookurg (*Grus grus*) (KLO9113242), teder (*Lyrurus tetrix*)

(KLO9129641), mudatilder (*Tringa glareola*) (KLO9113303), rüüt (*Pluvialis apricaria*) (KLO9113279) ja hoburästas (*Turdus viscivorus*) (KLO9113314), suurkoovitaja (*Numenius arquata*) (KLO9113260) ja punaselg-õgijaga (*Lanius collurio*).

EELIS ja eksperthinnangu „Kavandatava Nurme IV turbatootmisala taimakatte kaardistamine“ (Purre, A-H., 2021) järgi jäävad kaitsealustest taimeliikidest taotletava Nurme IV turbatootmisala mäeeraldise teenindusmaale ja Ullaste peakraavi veekaitsealasse II kaitsekategooriasse kuuluvad sookäpp (*Hammarbya paludosa*) (KLO9336917) ja madal unilook (*Sisymbrium supinum*) (KLO9343762) ning III kaitsekategooriasse kuuluvad Balti sõrmkäpp (*Dactylorhiza baltica*) ja kahelehine käoheel (*Platanthera bifolia*) (KLO9336904).

Nurme IV turbatootmisalale lähimate majapidamiste õuealad asuvad mäeeraldisest läänes 900 m kaugusel Marja kinnistul (15904:001:0353) ja 1,1 km kaugusel Alesuuda kinnistul (62401:001:0268) ning 1,0 km kaugusel loodes Kõrtsisauna kinnistul (15904:001:0364).

Maapõueseaduse (edaspidi ka MaaPS) § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele haldusmenetluse seaduse (edaspidi ka HMS) avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi.

MaaPS § 1 lõike 4 järgi kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi ka KeÜS) 5. peatükki, arvestades MaaPS erisusi.

OÜ TorfEst taotletava turba kaevandamisega kaasneb ka vee kõrvaldamine ja suublasse juhtimine. Veeluba on vajalik, kui juhitakse sademevett suublasse turbatööstusmaalt (veeseadus, edaspidi VeeS § 187 p 6). Kui tegevused on omavahel ruumiliselt või tehnoloogiliselt seotud, antakse nendeks tegevusteks üks keskkonnaluba,

OÜ TorfEst esitas vastavalt KMH aruandes toodule täiendatud Nurme IV turbatootmisala keskkonnanaloo taotluse 26.12.2023 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis, edaspidi KOTKAS, 26.12.2023 nr DM-126797-1).

Keskkonnaamet palus oma 16.01.2024 kirjaga nr DM-126797-4 taotlust täiendada. Korrigeeritud taotlus esitati 25.01.2024 (KOTKAS 25.01.2024 nr DM-126797-5).

Põllumajandus- ja Toiduamet (edaspidi ka PTA) on andnud on tingimused 12.01.2024 kirjas ja toob välja järgmised tingimused turbavälja kuivendusvee suublasse juhtimiseks. Ullaste peakraav (6112310020000) ja Ridalepa oja (6112300020000) on osaliselt kantud maaparandussüsteemide registrisse. PTA tingimused on:

- lisavee eesvoolu juhtimine ei või kahjustada maaparandussüsteemi nõuetekohast toimimist. Seejuures maaparandussüsteemide eesvoolud peavad toimima maavara kaevandamise ajal (sh turbatootmisala kuivendusvõrkude rajamise ajal) kui ka pärast ala korrastamist.
- Turba heljumi vähendamiseks peab turbatootmisalale rajama settebasseinid ning tagama nende pideva hoolduse. Lisaks kuivendusvee puhastamisele, peab settebasseini maht olema piisav, et need ühtlustaksid suurveeperioodil süsteemist välja voolava vee hulka.
- Kuivendusvee ärajuhtimise lahendusi ja puhastusmeetmeid tuleb käsitleda kaevandamis- või

veeärastusprojekti, kus muuhulgas hinnatakse põhjalikumalt eesvoolude vastuvõtuvõimet, korrastamise ja puhastamise vajadust ning esitatakse täiendavad soovitud ja nõuded maaparandussüsteemide toimimiseks. Kavandatavaks tegevuseks tuleb projekt kooskõlastada Põllumajandus- ja Toiduametiga.

Keskkonnaamet edastas täiendatud keskkonnaloa taotluse Tori Vallavalitsusele 02.02.2024 kirjaga nr DM-126797-6 arvamuse avaldamiseks.

Tori Vallavolikogu nõustus 21. märts 2024 otsusega 243 Nurme IV turbatootmisala keskkonnaloa taotlusega.

Keskkonnaamet edastas kohaliku omavalitsuse arvamuse OÜ TorfEst arvamuse avaldamiseks 27.01.2021 kirjaga nr DM-111989-8.

Riigilõiv summas 500.00 EUR on tasutud 27.03.2019 ning summas 608 eurot on tasutud 26.12.2023 riigilõivuseaduse § 136² lõike 1 punktide 1 ja 4 kohaselt. Riigilõivuseadus § 136² lõike 6 tasutakse riigilõivu 80 protsenti käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevuste riigilõivumäärade summast, kui keskkonnaloa andmise või muutmise taotlus hõlmab vähemalt kahte käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevust, arvestades käesoleva paragrahvi lõigetes 2–5 sätestatut.

Keskkonnaloa taotlust on kontrollinud maavarade registri vastutav töötaja (Maa-ameti 04.01.2024 kiri nr 9-3/23/18379-2).

2.2. Keskkonnaloa taotluse ja otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

Kaevandamisloa taotlus on avalikustatud 25.06.2019 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, millega on teavitatud avalikkust ja antud seega huvitatud isikutele võimalus arvamuse avaldamiseks. Keskkonnaamet teavitas 25.06.2019 kirjadega nr 12-2/19/287-12 kaevandamisloa taotluse menetlusse võtmisest ja avatud menetluse algatamisest loa taotlejat ning asjasse puutuvaid isikuid. Kuni kaevandamisloa andmise või andmisest keeldumise otsuse tegemiseni on igapäev õigus esitada Keskkonnaametile taotluse kohta põhjendatud ettepanekuid ja vastuväiteid.

KeÜS § 47 lõike 2 kohaselt avaldatakse kaevandamisloa taotluse menetlusse võtmise kohta teade väljaandes Ametlikud Teadaanded ja kohalikus või maakondlikus ajalehes. Teade võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaamet jättis kaevandamisloa taotluse menetlusse võtmise teate avalikustamata kohalikus või maakondlikus ajalehes, kuna kavandatav tegevus on eeldatavalt väikese mõjuga ja sellega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on väike ning antud tegevuseks puudub piisav avalik huvi.

Kooskõlas MaaPS § 1 lõigetega 3 ja 4, HMS §-dega 40, 48 ning 49 tegi Keskkonnaamet xx.xx.xxxx ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded avalikkusele teatavaks kaevandamisloa andmise korralduse eelnõu ning andis xx.xx.xxxx kirjaga nr xxxx menetlusosalistele teada haldusakti eelnõu valmimisest. Arvestades asjaolu, et avalikkusel peab olema HMS § 49 lõike 2 ja KeÜS § 48 lõike 4 kohaselt võimalus eelnõuga tutvuda vähemalt kaks nädalat, määrab Keskkonnaamet eelnõudele ettepanekute ja/ või vastuväidete esitamise ajaks kaks nädalat eelnõu kätte saamisest arvates.

KeÜS § 47 lõige 6 sätestab, et kui sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse menetluse võtmise teates ei avaldatud keskkonnaloo taotluse ja selle kohta antava haldusakti eelnõu väljapaneku aega ja kohta või seisukoha ning küsimuste esitamise tähtaega ja adressaati, avaldatakse nende andmetega teade vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 21 sätestatud nõuetele viivitamata pärast haldusakti eelnõu valmimist.

Keskkonnaamet jättis kaevandamisloa taotluse kohta antava haldusakti eelnõu teate kohalikus või maakondlikus ajalehes avalikustamata, kuna kavandatav tegevus on väikese mõjuga ja sellega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on väike ning antud tegevuseks puudub piisav avalik huvi.

Juhindudes HMS § 49 lõikest 3 peab haldusorgan enne haldusakti andmist andma menetlusosalistele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis haldusakti kohta oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet küsis OÜ TorfEst xx.xx.xx kirjaga nr xxx arvamust või vastuväiteid keskkonnaloo andmise otsuse ja loa eelnõule kahe nädala jooksul kirja kättesaamisest alates.

OÜ TorfEst ette antud aja jooksul ettepanekuid ega vastuväiteid esitas/ei esitanud.

2.3. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi ka KeHJS) § 3 punkti 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju.

Keskkonnaamet algatas 22.07.2019 kirjaga nr 12-2/19/287-14 keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH). Nurme IV turbatootmisala KMH aruanne tunnistati nõuetele vastavaks 17.10.2023 kirjaga nr 6-3/23/8184-15.

3. KAALUTLUSED

3.1. Kaalutlused keskkonnaloo andmisel

Korralduse otsustava osa punktiga 1.1 antav keskkonnaluba nr KL-523450 annab Nurme IV turbatootmisalal õiguse alljärgnevalt:

- maavara kaevandamiseks

- vee erikasutuseks

3.1.1. Vee erikasutus

Ettevõttele on veeluba vajalik, sest turba kaevandamisega kaasneb sademevee suublasse juhtimiine turbatööstusmaalt (veeseadus, edaspidi VeeS § 187 p 6).

3.1.1 Nõuded turbatootmisala sademevee juhtimisele

Nurme IV turbatootmisalalt juhitakse maavara kaevandamisel suublasse sademevett kokku nelja väljalaskme kaudu.

Keskkonnaloale kantakse turbatootmisalalt suublasse juhitava sademevee väljalasud Nurme IV turbatootmisala väljalask nr 1 (PM027), Nurme IV turbatootmisala väljalask nr 2 (PM028), Nurme IV turbatootmisala väljalask nr 3 (PM029) ja Nurme IV turbatootmisala väljalask nr 4 (PM030).

Keskkonnaministri 08.11.2019 määruse nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused“ (edaspidi määrus nr 61) § 7 lõigete 7 ja 8 kohaselt on turbakaevandusest ärajuhitud sademeveele kohustuslik loaga määrata heljumi- ja naftasaaduste sisalduse, biokeemilise hapnikutarbe, üldläämmastiku ja üldfosfori piirväärtused koos vastava seirekohustusega. Muud määruse lisas 1 nimetatud saasteainete piirväärtused ja seirenõuded määratakse loas sademevee päritolu ja riskihinnangu põhjal.

Turbatootmisalalt ärajuhitud sademevee reostusnäitajate piirmäärad keskkonnaloas on järgmised: heljum - 40 mg/l, BHT7 – 15 mg/l, Püld – 1 mg/l, Nüld – 45 mg/l, naftasaadused – 5 mg/l). Piirmäärade seadmisel on loa andja lähtunud määruse nr 61 § 7 lg 1 ja 2 nõuetest. Piirmäärad on toodud keskkonnaloa tabelis V4.

Keskkonnaamet ei määra loas kuivendusveele lubatud kvartaalseid vooluhulga koguseid vastavalt loa taotlusele, sest kuivendusvee kogus sõltub sademetest ning lumesulamisveest, mille tekkimise koguse üle puudub ettevõttel kontroll. Loale kantakse lubatud aastane suublasse juhitud arvutuslikult leitud sademevee hulk.

3.1.2. Proovivõtu- ja analüüsinõuded

Vastavalt määruse nr 61 § 14 lõikele 1 peab heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee saasteainete ning ohtlike ainete sisalduse ja heitvee pH määramiseks vee erikasutaja tagama loaga määratud kohtadest proovide võtmise ning korraldama proovide analüüsi, lõike 6 kohaselt tuleb proovi võtmisel tagada proovi esinduslikkus ning proovi võtmine peab vastama veeseaduse § 236 lõike 7 alusel kehtestatud proovivõtumeetoditele. Loa omaja peab tagama esindusliku proovivõtukooha olemaolu. Analüüsi teostav katselabor peab vastama katselaborite pädevuse üldnõuetele (olema akrediteeritud ja sooritanud katselaborite vahelised võrdluskatsed).

Sademevee proove tuleb võtta vähemalt üks kord aastas, kuid loas ei tohi määrata, et proovivõtt peaks toimuma sagedamini kui üks kord kvartalis. Proovivõtu sagedus ja koht sademevee reostusnäitajate määramiseks täpsustatakse loas (määrus nr 61 § 16 lõige 5). Sademevee väljalasust proovi võtmise sageduseks määratakse keskkonnaloas üks kord poolaastas (II ja III kvartalis). Suublasse juhitava sademevee proove turbaväljale rajatava settebasseini väljavoolust. Loale kantakse väljalaskude PM027, PM028, PM029 ja PM030 seire tingimused, üks kord poolaastas ja seire koordinaadid.

Turba tootmisel ei kasutata keskkonnaohtlikke ega mürgiseid aineid. Turbatootmisalalt ärajuhitud vesi moodustub peamiselt sademetest ja lumesulamisveest. Kuna Keskkonnaametile ei ole seni teada juhtumeid turbakaevandamisel toimunud naftareostuste kohta, määratakse loas kõikide Nurme IV turbatootmisala väljalaskudel naftasaaduste seire kohustus üks kord aastas, III kvartalis.

Omaseire tulemused tuleb esitada Keskkonnaametile elektrooniliselt kahe nädala jooksul keskkonnaotsuste infosüsteemis.

3.1.3. Keskkonnatasu deklareerimine

Keskkonnatasude seaduse (edaspidi kui KeTS) § 17 lõike 3 kohaselt ei nõuta saastetasu, kui KeTS § 17 lõikes 1 nimetatud aineid ja ühendeid heidetakse veekogusse, põhjavette või pinnasesse sademeveega sademeveekanaliseerimise kaudu ning see vesi vastab VeeS alusel KeTS § 17 lõikes 1 punktides 1–7 ja 9 nimetatud ainete ja ühendite osas kehtestatud keskmistele piirväärtustele.

KeTS § 17 lõikes 5 on sätestatud, et kui KeTS § 17 lõikes 3 nimetatud sademevee kvaliteedinäitajad ei vasta VeeS alusel KeTS § 17 lõike 1 punktides 1-7 ja 9 nimetatud ainete ja ühendite osas sademevee kohta kehtestatud keskmistele piirväärtustele, tasutakse saastetasu saasteainete piirväärtusi ületava koguse eest KeTS §-s 20 sätestatu järgi.

Kuna turbatootmisalalt suublasse juhitud kuivendusvett käsitletakse sademeveena, ei nõuta KeTS § 17 lõike 3 kohaselt saastetasu, kui on täidetud samas lõikes toodud nõuded.

Keskkonnatasu deklaratsioon tuleb lähtuvalt KeTS §-st 334 Keskkonnaametile esitada posti teel, elektroonilisel andmekandjal, elektroonilist andmesidet kasutades või keskkonnaotsuste infosüsteemi või muu infosüsteemi kaudu või anda üle Keskkonnaametile hiljemalt aruandekvartalile järgneva kuu 17. kuupäevaks. Keskkonnaameti eelistus on saada deklaratsioone keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu. Väljalaskmete omaseire analüüsid on saastetasu arvutuse aluseks ja tuleb esitada keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu. Keskkonnatasu tuleb maksta Maksu- ja Tolliameti poolt avatud ettemaksukontole. Ettemaksukontolt mahaarvestamine toimub automaatselt kohustuse tähtaja saabudes. Keskkonnatasu arvutus tuleb esitada ka juhul, kui reaalselt keskkonnakasutust pole toimunud.

3.1.4. Kaalutus veemajanduskava rakendamiseks

OÜ TorfEst kavandab Nurme IV turbatootmisalalt juhtida suublasse sademeveett Nurme IV turbatootmisala väljalask nr 1 (PM027) kaudu Rüüsa kraavi ja Nurme IV turbatootmisala väljalask nr 2 (PM028) kaudu rajatavasse kraavi, mis suubub Rüüsa kraavi. Rüüsa kraav suubub Ridalepa ojasse. Nurme IV turbatootmisala väljalask nr 3 (PM029) ja Nurme IV turbatootmisala väljalask nr 4 (PM030) suubuvad Ullaste peakraavi. Ullaste peakraav suubub ligikaudu 5 km pärast Ridalepa ojasse. Ridalepa oja ja Ullaste peakraav moodustavad veekogumi Ridalepa 1123000_1. Veemajanduskava (edaspidi VMK) on kinnitatud 07.10.2022 keskkonnaministri käskkirjaga nr 357 „Veemajanduskavad ja meetmeprogramm lisadega“ (2022-2027). Ridalepa pinnaveekogum on 2023. Aasta koondseisundi kohaselt kesises seisundis, veekogumi keemiline seisund on hindamata. Veekogumi surveteguritena on välja toodud turba kaevandamine ja jõe sängi muutmine. Ridalepa veekogumisse suubuvad mitmed turbakaevanduste väljalasud (Elbu IV-, Elbu V- ning Nurme turbatootmisala väljalasud). Nurme IV turbatootmisalal ei ole kaevandamisega veel alustatud. Kaevandamise alustamiseks koostatakse esmalt kaevandamisprojekt, milles täpsustatakse kuivendusvee suublasse juhtimiseks rajatavate kraavide asukohta. Seetõttu otsustab loa andja täpsed suubla seire punktid peale kaevandusprojekti esitamisi ja seirekava esitamist.

3.2. Täiendavad kaalutlused keskkonnavalda andmisel

MaaPS § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele HMS avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi. MaaPS § 1 lõike 4 järgi kohaldatakse maavara kaevandamise keskkonnavalda andmise ja muutmise menetlusele KeÜS 5. peatükki, arvestades MaaPS-i erisusi. MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamise keskkonnavalda Keskkonnaamet. MaaPS § 49 lõike 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnavalda saamiseks loa andjale taotluse.

MaaPS § 49 lõike 6 kohaselt saadab keskkonnavalda andja kaevandamise keskkonnavalda taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Koosõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet 02.02.2024 Nurme IV turbatootmisala keskkonnavalda taotluse kirjaga nr DM-126797-6 Tori Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks, tähtajaga 02.04.2024. Tori Vallavolikogu nõustus 21. märts 2024 otsusega nr 243 Nurme IV turbatootmisala keskkonnavalda taotlusega.

Tulenevalt MaaPS § 50 lõikest 6 tuleb kaevandamisloa taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmeoidla jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab kaevandamisloa taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmete kohta. Kui jäätmed tekivad kaevandamise käigus, siis jäätmeseaduse § 42¹ lg 3 punkti 1 alusel esitatakse kaevandamisjäätmekava oa andjale kinnitamiseks koos asjaomase loa taotlusega, lähtudes MaaPS kehtestatud nõuetest. Jäätmeseaduse § 7¹ lõike 1 kohaselt loetakse kaevandamisjäätmeteks jäätmed, mis on tekkinud maavarade uuringute, maavarade kaevandamise, rikastamise ja ladustamise ning kaevandamise töö tulemusena. Seletuskirjas on

välja toodud, et kogu mäeeraldiselt eemaldatud sugekiht ja kännud kasutatakse ära esimesel võimalusel olemasoleva taristu hooldamiseks või uue taristu rajamiseks ja seega pole see käsitletav jäätmena. Keskkonnaamet märgib, et kui tegevuse käigus edaspidi selgub, et kaevandamisjäätmeid siiski tekib, siis on ettevõttel kohustus esitada kaevandamisjäätmekava ning vajadusel taotleda keskkonnaluba ka jäätmete käitlemiseks. KeÜS § 42 lõike 1 punkti 5 kohaselt peab keskkonnalootluses märkima kavandatava tegevuse eesmärgi ja põhjenduse. Kavandatava tegevuse eesmärgiks on Nurme IV turbatootmisalal turba kaevandamine. Turba kaevandamine taotletaval alal aitab tagada Lavassaare turbamaardla ammendamise maksimaalses võimalikus mahus ning tootmisalade nõuetekohase korrastamise. Nurme IV turbatootmisalale taotletakse maavara kaevandamise luba 30 aastaks, et varustada ettevõtet majandustegevuses vajaliku materjaliga. Vähelagunenud turbavaru hakatakse kasutama aianduses kasutatavate turbatoodete tootmiseks ja hästilagunenud turbavarust kütteturbana.

3.3. Loa muutmisest keeldumise aluste väljaselgitamine

Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal on vajalik välja selgitada, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb hetkel kehtiva MaaPS §-s 55 sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid.

MaaPS § 55 lõike 2 punktides 1-9 ja lõike 3 punktides 2-3 toodud asjaolusid Nurme IV turbatootmisalalaienduse mäeeraldisel, selle teenindusmaa või nende asukohaga seoses ei esine, seega ei ole nimetatud punkte keeldumise alusena asjakohane käsitleda.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 10 sätestab, et keskkonnalootlusest keeldutakse, kui kaevandamine on vastuolus riigi huviga.

Turba kaevandamisega kaasnevad märkimisväärsed keskkonnahäiringud, mille vältimist tuleb MaaPS § 55 lg 1 p 10 rakendamisel käsitleda riigi huvina. Selliseid häiringuid võib lubada üksnes tingimusel, et need on proportsionaalsed võrreldes kasuga, mida kaevandamisest saadakse. KeÜS § 52 lg 1 p-st 7 tuleneva keeldumise aluse puhul ei tule hinnata ainult seda, kas kaevandataval turbal on kasutusostarve, vaid ka seda, kas loodusvara kasutus pole ilmselt raiskav. Turba kaevandamisel ei kasutata turvast üksnes loodusvarana, vaid mõjutatakse ökosüsteemi tervikuna. Looduslikus seisundis raba pakub peale turbaga varustamise muid olulisi looduse hüvesid (n-ö ökosüsteemide teenuseid), nt puhta vee säilitamine ja süsiniku sidumine.

Keskkonnakaitseloa andmisel või muutmisel (sh pikendamisel) turba kaevandamiseks kaalutakse, mis võiks olla hinnanguliselt taotletava tegevusega kaasneva kahju ökosüsteemide teenustele ning kas kaevandamisest saadav eeldatav lisandväärtus kaevandatud turba kohta kaalub üles potentsiaalne kaevandamisega ökosüsteemidele tekitatava kahju. Ökosüsteemide teenuste hindamiseks kasutati mudelit, mis on välja töötatud Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli 2023. aastal valminud Eesti maismaaökosüsteemide hüvede (ökosüsteemide teenuste) sotsiaalmajandusliku väärtuste üleriigilise hindamisel ja kaardistamisel tehnilises lõpparuandes toodud materjale kasutades mõningate kohandustega mõju hindamiseks turba kaevandamisele. Keskkonnaametile esitatud taotluse kohaselt kaevandatavat turvast ei plaanita

kasutada energeetikasektoris energia saamise eesmärgil. Seega liigitub antud juhul tegevus maakasutuse, maaksutuse muutuse ja metsanduse sektorisse (tuntud ka kui LULUCF sektorisse).

Keskkonnaamet hindas taotletava tegevusega kaasnevat ökosüsteemide teenustele kaasnevat võivat kulu ning seda, mis on taotluse kohaselt kaevandatava maavara kaevandamisest saadav eeldatav lisandväärtus parimate teadmiste järgi seisuga 15.01.2025. Analüüsi tulemusena selgus, et taotletav turbatoomisala mudelarvutuses seitsme standardiseeritud teenuse keskväertuses jäi seinudiklassi nr 3,8, mille alusel liigitatakse see ökosüsteemiteenuste seisundiklassi hea. Sellisel juhul rahaline kasu peab olema oluliselt suurem kui ökoloogiline kahju.

Ökosüsteemide teenuste rahaliseks väärtuseks taotletaval alal saadi 48511770 eurot. Taotluse kohaselt on kaevandatava hästilagunenud turba kogus 1192,29 tuhat tonni ning kaevandatava vähelagunenud turba kogus 452,07 tuhat tonni. Suur osa Eestis kaevandatud turbast eksporditakse põllumajandussaaduste kasvatamiseks teistes riikides, ning seega üldist panust toidu julgeolekusse globaalselt on raske rahas väärtustada. Võttes aluseks Kliimaministeeriumis valmiva turba tootmise majandusanalüüsi andmed seisuga 04.09.2024, siis lisandväärtus Eestis tonni kaevandatud turba kohta võiks olla 46,4 eurot. Arvestades taotluses toodud kaevandatava turba koguseid, siis saadi tänaste hindade juures potentsiaalseks lisandväärtuseks kaevandamisel 76298304 eurot.

Keskkonnaameti hinnangul seega eeldatav kaevandamisel saadav rahaline kasu on oluliselt suurem kui ökoloogiline kahju. Kaalutluse tulemusel leiti, et loodusvara kasutus pole ilmselt raiskav ning sellest kaalutlusest lähtuvalt loa andmiseks takistust ei esine. Keskkonnaloa andja keeldub keskkonnaloa andmisest, kui loa alusel kavandatava tegevuse käigus kasutatakse loodusvarasid ebaotstarbekalt või põhjustatakse loodusvarade seisundi olulist halvenemist, arvestades taastuva ja taastumatu loodusvara säästva kasutamise põhimõtet (MaaPS § 55 lg 1 koosmõjus KeÜS § 52 lg 1 p 7). MaaPS § 55 lõike 2 punkti 10 kohast keeldumise alust Keskkonnaameti hinnangul käesoleval juhul ei esine.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 11 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus keskkonnaloa andmisega. Tori Vallavolikogu nõustus 21. märts 2024 otsusega nr 243 Nurme IV turbatootmisala keskkonnaloa taotlusega. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 2 punkti 11 kohast keeldumise alust. MaaPS § 55 lõike 2 punkt 12 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui taotletava keskkonnaloa alusel tehtavad tööd võivad oluliselt ebasoodsalt mõjutada kaitstavat loodusobjekti ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega.

Keskkonnaamet algatas 22.07.2019 kirjaga nr 12-2/19/287-14 keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH). Nurme IV turbatootmisala KMH aruanne tunnistati nõuetele vastavaks 17.10.2023 kirjaga nr 6-3/23/8184-15

MaaPS § 45 lõike 1 kohaselt on turba kaevandamiseks lubatud kaevandamisluba taotleda üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alal või maardlal.

MaaPS § 45 lõike 3 kohaselt kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantakse turbamaardla või selle osa või muu turbaala, mis on inimtegevusest mõjutatud ja mis ei oma eeldatavalt olulist looduskaitseväärtust ning sama § lõike 4 kohaselt kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud turbamaardlal antakse kaevandamisluba turba kaevandamise aastamäära piires.

Nurme IV turbatootmisala paikneb keskkonnaministri 27.12.2016 määruse nr 87 „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri“ lisas 2 toodud kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirjas

Turba kaevandamise aastamäär on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 22.12.2016 määrusega nr 150 (edaspidi määrus nr 150).

Pärnu maakonna turba aastaseks kasutusmääraks on kehtestatud 840 tuh t. Pärnu maakonnas turba kaevandamiseks välja antud hetkel kehtivate maavara kaevandamise lubadega lubatud aastane kasutusmäär on järgmine:

	Kaevandamisloa nr	Mäeeraldise nimetus	Maksimaalne tootmismahut aastast (tuh t)
1	L.MK.LÄ-36790	Kõverdama turbatootmisala	20
2	KMIN-033	Elbu IV turbaraba	65
3	KL-507760	Pööravere turbatootmisala	40
4	KMIN-127	Nurme turbatootmisala	50
5	L.MK/334153	Elbu III turbatootmisala	2,8
6	KMIN-120	Põhara II turbatootmisala	12
7	KMIN-125	Lavassaare II turbatootmisala	60
8	L.MK/326603	Rääma II turbatootmisala	20
9	L.MK/323467	Kavasoo turbatootmisala	5
10	KMIN-130	Põhara turbatootmisala	18
11	KMIN-009	Nurme Turvas tootmisala	40
12	L.MK.PM-13259	Mõksi turbatootmisala	6,5
13	L.MK/333334	Nurme III turbatootmisala	35
14	L.MK.PM-13268	Rääma turbatootmisala	14
15	KMIN-028	Elbu turbatootmisala	20
16	L.MK.PM-13269	Kõrsa II turbatootmisala	7
17	KMIN-070	Lavassaare ja Elbu turbatootmisala	350
18	L.MK/334248	Pööravere II turbatootmisala	10
		KOKKU	775,3

Nurme IV turbatootmisala loale taotletakse aastaseks maksimaalseks kaevandatavaks koguseks 10 tuh t, seega vastuolu määrusega nr 150 ei ole.

MaaPS § 55 lg 3 punkt 1 sätestab, et kaevandamisloa andmisest keeldutakse, kui taotlejale on määratud rohkem kui üks karistus kuriteo või väärteo eest kaevandamise või kaevandamisjäätmete käitlemise valdkonnas ja nende andmed ei ole karistusregistrist kustutatud. Keeldumise alus on kontrollitud menetluse käigus ning OÜ TorfEst ei ole karistusregistrisse kantud (karistusregistri päring seisuga 14.01.2025).

3.4 Kõrvaltingimuste seadmine

HMS § 3 lg 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja – vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutusõiguse alusel (HMS § 5 lg 1). Kaalutusõigus tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lg 2). Tulenevalt MaaPS § 56 lg 1 punktist 9 ja lg 2 punktist 5 märgitakse kaevandamisloa lahtrisse „Kõrvaltingimused“ nõuded, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest ning kaevandamisjäätmete käitlemisest tuleneva kahjuliku mõju vähendamiseks ja vajadusel muud täiendavad nõude. Kaevandamisloaga reguleeritakse vaid mäeeraldises ja mäeeraldisel teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmeid otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Keskkonnamoala omajale kehtivad kõik asjakohased õigusaktides (nt maapõueseadus, keskkonnaseadustiku üldosa seadus, keskkonnatasude seadus, välisõhu kaitse seadus, veeseadus jt) sätestatud nõuded. Sellest tulenevalt ei ole tarvidust kaevandamisloal kõrvaltingimuste osas dubleerida õigusaktidega juba reguleeritud.

Nurme IV turbatootmisala taotluse raames on läbi viidud KMH, mille käigus käsitleti detailselt kaevandamise mõju ümbritsevale keskkonnale ning abinõusid võimalike muutuste ennetamiseks ja vähendamiseks. Nurme IV turbatootmisala KMH aruanne tunnistati nõuetele vastavaks Keskkonnaameti 17.10.2023 kirjaga nr 6-3/23/8184-15.

Kaevandamise keskkonnamõjude vältimiseks või minimeerimiseks on eelnimetatud aruandes (ptk 6.18) pakutud välja järgmised leevendusmeetmed:

1. Turbatootmisalalt leviva müra vähendamiseks tuleb valida tootmiseks kaasaegne tehnika, mis tekitab vähem müra, vibratsiooni ja on kütusesäästlikum. Kasutatavad masinad peavad olema tehniliselt korras.
2. Hinnata peenosakeste levikut visuaalselt ning vajadusel peatada turba tootmine ja laadimine tugeva tuule korral (alates 12 m/s). Pakendamata turba väljaveol (nt sadamasse, klientidele) ühiskasutatavatel teedel peab peenosakeste levimise vähendamiseks kasutama veokitel koormakatteid, mis tuleb korrektselt kinnitada. Peenosakeste levikut transpordil aitab vähendada ka sõidukiiruse vähendamine ning kuival perioodil kruusateede niisutamine.
3. Reostuse vältimiseks tuleb masinaid ja seadmeid tankida, remontida ja hooldada mäeeraldisel teenindusmaal oleval hooldusplatsil. Enne masinatega tööle asumist tuleb veenduda nende korrasolekus.
4. Turbatootmisalalt ärajuhitavas vees heljumi setitamine settebasseinides enne eesvooludesse juhtimist. Settebasseine tuleb puhastada regulaarselt ja vähemalt üks kord aastas.
5. Turbatootmisalale rajatakse kuivendusvee kogumiseks reguleeritud ülevooluga settebasseinid, millest suurvee perioodil ja sellele järgneval ajal ning pärast valingvihmasid suunatakse vesi eesvoolu ettenähtud vooluhulgaga. Lisaks on Ullaste peakraavis (suubumiseni Ridalepa oja) ja Ridalepa ojas (suubumiseni Audru jõkke) vaja teostada korrastustöid, sh eemaldada setet, likvideerida koprapaise, korrastada või uuendada truupe nii, et tagatud oleks

vee vaba vool, et lisanduvad vooluhulgad ei põhjustaks lähipiirkonna maa-aladel ning teedel üleujutusi. Seejuures tuleb vältida pinnase laotamist kaitsealustele taimedele.

6. Rohevõrgustiku võimalikul suurel määral toimise tagamiseks tuleb ala võtta kaevandamisse mitmes osas. Turbatootmisala ettevalmistuse ja turba kaevandamisega tuleb alustada kõigepealt Ullaste peakraavist läänepoolsemal suuremal lahustükil. Peakraavist idapoolne mäeeraldise lahustükk tuleb säilitada praegusel kujul võimalikult kaua, vähemalt 10 aastat, mis kulub hinnanguliselt kõrvaloleva Nurme turbatootmisala jääksöö taastumiseks ja toimiva rohevõrgustiku osaks muutumiseks. Seejuures tuleb tagada vajalikud loomade ülepääsud vähemalt olemasolevate ajalooliste liikumisradade ulatuses erinevate turbatootmisalade kasutajate ühise planeerimise ja koostööna. Ammendatud turbatootmisala osad tuleb korrastada (isetaastuvaks) sooks võimalikult kiiresti pärast nende kaevandamisest välja jäämist. Mäeeraldise piiride ja pindala vähendamine Nurme IV turbatootmisala rajamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruande joonisel 6.6 näidatud piirides. Mäeeraldise piiridest jäetakse välja, st säilitatakse praegusel kujul Ullaste peakraavi põhjaosas olev õõtsik koos valgalaga, mis tuleb ümbritseda veetõkketammiga. Samuti säilitatakse Nurme IV turbatootmisala edelaservas asuv metsane poolsaar. Mäeeraldise pindala vähenes keskkonnaloa taotluses esitatud 370,24 ha asemel 228,34 ha-ni.

7. Ullaste peakraavi õõtsiku piirkonnas tagatakse elupaikade kvaliteet selle veetaseme ja veerežiimi säilitamise kaudu. Selleks tuleb: (1) tagada Ullaste peakraavile vee pealevool. Kuna raba on sademetoimeline (saab niiskust üksnes sademetest), tuleb tagada, et arendustegevusega ei takistataks valgala veevooluteid ja praegust vee pealevoolu Ullaste peakraavi; (2) arendajal tuleb Ullaste peakraavi õõtsik-siirdesoo valgala ümber (mäeeraldise maale) rajada veetõkketamm. Seeläbi tõkestatakse kuivenduskraavide mõju Ullaste peakraavi looduslikule õõtsikuosale ning tagatakse õõtsiku veetaseme säilimine. Veetõkkevalli pinnasena on võimalik kasutada näiteks kuivenduskraavide kaevamisel eemaldatud turvast, mis tuleb maksimaalselt tihendada, et tagada materjali minimaalne veejuhtivus. Veetõkkevalli rajamiseks tuleb kasutada looduslikku orgaanilist päritolu materjali või mineraalset materjali, mille mõju loodusliku raba taimestikule on välistatud. Kasutatava materjali filtratsioonimoodul peab olema väiksem kui 7 x 10-8 m/s. Veetõkke tammi laius on tavapraktikas 10 m, kuid täpsed veetõkketammi parameetrid selgitatakse välja loa andjaga kooskõlastatud kaevandamisprojekti; (3) seirata enne kaevandustegevuse alustamist ja kaevandamistegevuse käigus veetaset Ullaste peakraavi õõtsikuosas ja puhvertsoonis, et hinnata, kas veetase õõtsiku ja selle kasvukohtade säilimiseks on tagatud.

8. Ulukite vaba liikumise tagamine - luua piisavas ulatuses ja paikades piirikraavidele turbast silded või säilitatavad tervikosad või kujundada kraavide perved väga lauetena (>45 kraadi), et ulukid saaksid neid ületada suurema takistusega. Kuigi ka freesväljaku sisesed kraavid on takistuseks, on need üldiselt piisavalt kitsad nende ületamiseks. Vältida tuleb olukorda, mis on tekkimas põhjas asuval Elbu IV tootmisalal, kus tootmisala servas rajatavad piirikraavid lõikavad ära rohevõrgustiku tuumala ja Ullaste lammi kui olulise toitumisala vahelised loomade ühendusrajad. Kuivõrd seal on veel turbaväljade rajamine pooleni ning Nurme IV turbatootmisala rajamine seisab veel ees, on hädavajalik tagada vajalikud loomade ülepääsud vähemalt olemasolevate ajalooliste liikumisradade ulatuses selleks erinevate tootjate poolse ühise planeerimise ja koostööna.

9. Turbatootmisalal tuleb ettevalmistusööd, näiteks raadamine teha väljaspool lindude peamist pesitsusperioodi 15. märts–15. juuli.

10. Kaevandamisetaapi KHG heidet saab leevendada, kui hakata ammendunud turbaväljakuid võimalikult kiiresti taastama. Ehk korrastamine peaks toimuma ammendunud väljakute kaupa (kui mäeeraldise topograafilised ja hüdrooloogilised tingimused seda võimaldavad), mitte oodata korrastamisega kuni kogu mäeeraldis on ammendunud.

Eelnevalt tulenevalt lisab Keskkonnaamet kaevandamise loale täiendavad tingimused järgmises sõnastuses:

1. Turbatootmisalalt leviva müra vähendamiseks tuleb valida tootmiseks kaasaegne tehnika ja kasutatavad masinad peavad olema tehniliselt korras.
2. Peatada turba tootmine ja laadimine tugeva tuule korral (alates 12 m/s).
3. Väljaveoks kasutatavate veoautode poolhaagised tuleb katta koormakattega.
4. Koostatavas kaevandamisprojekti arvestada kõikide heaks kiidetud KMH leevendusmeetmetega. Kaevandamisprojekt ja seirekava esitada eelnevalt Keskkonnaametile tutvumiseks ja heaks kiitmiseks. Peale kaevandamisprojekti ja seirekavas toodud täpsustatud asjaolusid on Keskkonnaametil õigus muuta ka vajadusel keskkonnaluba nr KL-523450. Kaevandamistegevusega võib alustada juhul kui kaevandamisprojekt ja seirekava on loa andja poolt heaks kiidetud.
5. Enne turbatootmisala kuivendamisega kaasneva sademevee Ullaste peakraavi juhtimist puhastada peakraavi truubid ning tagada vee takistusteta läbipääs. Truupide läbilaskevõimet kontrollida ka sademevee suublana kasutamise ajal järjepidevalt ning vajadusel puhastada, et vältida üleujutusi.
6. Rajada enne kaevandamisega alustamist suublasse juhitava sademevee puhastamiseks settebasseinid ja tagada settebasseinide piisav puhastusvõime. Settebasseine tuleb puhastada vastavalt vajadusele, vähemalt üks kord aastas.
7. Kuivendusvee juhtimise tagajärjel ei tohi suureneda maaparandussüsteemide eesvoolude hooldusvajadused.
8. Õhusaaste ja müraga seotud kaebuste korral tuleb ettevõttel tööde teostamise ajal läbi viia vastavad mõõtmised ning normide ületamise korral võtta kasutusele häiringuid leevendavad meetmed;
9. Veerežiimi ja/või kvaliteediga seotud kaebuste korral tuleb läbi viia vastavad mõõtmised ning võtta tarvitusele meetmed esialgse olukorra taastamiseks.
10. Ullaste peakraavi õõtsiku elupaikade kvaliteedi ja selle veetaseme ja veerežiimi säilitamise eesmärgil tuleb veetõkketamm rajada enne kaevandamistegevuse alustamist.
11. Loa omaja on kohustatud järjepidevalt rakendama kõiki KMH aruandes ja aruande lisades välja toodud leevendus- ja seiremeetmeid. Seire andmed esitada viivitamatult loa andjale.
12. Kui seireandmed kinnitavad, et rakendatavad leevendusmeetmed ei ole piisava efektiivsusega ning kaevandamistegevusega ilmneb oluline keskkonnamõju, on loa andjal õigus seada maavara kaevandamise loasse täiendavaid tingimusi ja nõuda kaevandamise peatamist toimivate leevendusmeetmete rakendamiseni.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti

andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo